

MILJØAGENT- RAPPORTEN

NR. 1 / 2019

MILJØAGENTENE

BARNAS MILJØVERNORGANISASJON

7
GRUNNER
TIL Å
PLOGGE

HVORDAN
KAN VI GJØRE
SPORT MER
MILJØVENNLIG?

TIPS
TIL LEKER
UTE I
NATUREN

TEMA: **SPORT**

MILJØKALENDER

11.-31. MARS: Batterijakten

22. MARS: Verdens vanndag

23. MARS: Verdens meteorologidag

30. MARS: Earth Hour

22. APRIL: Jordens dag

4. MAI: Strandryddedagen

VI ER HOVEDKVARTERET:

ARE
Sjefsagent

RASMUS
Kommunikasjonsagent

BJØRN ERIK
Organisasjonsagent

HELEN
Kommunikasjonsagent (vikar)

JULIE
Prosjektagent

STIG
Prosjektagent

MARTE
Oslo og Akershus-agent

HANNE
Administrasjonsagent

INGVILD
Kreativ agent

MARTA
Medlemsagent

REDAKTØR: Ingvild Wollstad

GRAFISK UTFORMING: Ingvild Wollstad

BIDRAGSYTERE: Tor Bjarne Christensen, Are Shaw Waage, Rasmus Norsted, Julie Vestgren Pettersen, Bjørn Erik Løken

FORSIDEFOTO: Miljøagentene, Gert Hognert

KORREKTUR: Julie Vestgren Pettersen, Rasmus Norsted, Randi Wollstad

OPPLAG: 11387

Miljøagentene
Mariboës gate 8, 0183 Oslo
post@miljoagentene.no
www.miljoagentene.no
TLF: 969 01 820

Miljøagentene er barnas miljøvernorganisasjon, og jobber for å gi barna troen på seg selv, fremtiden, og at det nytter å gjøre noe.

BLADET TRYKES MED STØTTE AV: Hero Tolk, Clas Ohlson, Norad, Miljødirektoratet, Sunniva, FINN

Pris pr. år:

Medlemskap: Kr. 100.
Maks kr. 200 per husstand

Abonnement på
Miljøagentrapporten: kr. 150
for ett blad, pluss kr. 100 for
hvert ekstra blad
(For skoleklasser, barnehager,
bibliotek og andre)

Familiemedlemskap i
Naturvernforbundet:
kr. 300 første år.
Kr. 450 påfølgende år.
Inkluderer medlemskap i
Miljøagentene for alle barn i
husstanden.

ALT PÅVIRKER MILJØET

Kanskje kommer det som en overraskelse at temaet for denne utgaven er sport. Vi er jo en miljøvernorganisasjon. Hvorfor skal vi da snakke om sport?

De siste 100 årene har mennesker funnet på mye smart. Utviklingen har gått veldig fort, og mennesker over hele verden har fått det mye bedre. Vi har mer penger, flere telefoner, bedre mat, og det finnes masse moro vi kan kjøpe og gjøre. Dessverre har vi ikke tenkt så mye på naturen når vi har funnet på nye ting. Det er først nå de senere årene at stadig flere skjønner at vi har forurenset alt for mye. Vi kan ikke fortsette som før.

Hvis vi skal redde jorden, så er vi nødt til å tenke på nytt i alle sammenhenger. Da må vi også tenke nytt når det gjelder sport. Selvfølgelig skal vi fortsette med idrett, men vi må gjøre det på en måte som ikke skader miljøet.

I dette bladet kan du lære mer om hvordan sport kan påvirke klimaet både positivt og negativt.

Vinterhilsen fra Hovedkvarteret

 @miljoagentene

 Facebook.com/miljoagentene

 @miljoagentene

KJÆRE MILJØAGENT!

HEI!

Hei alle miljøagenter!

NAVN: Mille Cecilie

YRKE: Miljøagent med rett til å si ifra!

ALDER: 10 år

Hvorfor er du miljøagent?

For å hjelpe dyr og sjødyr og naturen for at de og menneskene skal ha det bra på jordkloden vår.

Hvilke miljøsaker er du mest opptatt av?

Det er nok søppel. Fordi det kommer plast i havet & na-

turen. For dyr spiser det og blir syke eller dør. Og sånn kan det ikke forsette!

Hva er ditt beste miljøtips?

Ikke kast søppel i naturen eller i havet!!!

Miljøvennlig hilsen fra Mille Cecilie

Hva er nytt?
Her får du vite hva som skjer på miljøfronten,
i Norge og ellers i verden.

Kaster et fjell av klær

TEKST: Tor Bjarne Christensen / FOTO: Luanateuzi, Istockphoto

Visste du at 45 millioner kilo klær blir kastet hvert år i Norge? Mange av disse klærne kunne vært brukt lenger. Å lage nye klær koster miljøet mye. Hvis du gir klærne til Fretex, Kirkens Bymisjon eller et loppemarked, kan jeansen, genseren og blusen din få en ny lykkelig eier. Kanskje du kan kjøpe brukt neste gang du trenger nye klær?

Klart vi kan bli plastfrie!

TEKST: Tor Bjarne Christensen / FOTO: Rawpixel, Istockphoto

Nå jobber barnehager over hele landet med å kutte ut plast. I stedet for å bruke plastposer til skittent tøy, har mange barnehager begynt å bruke tøyposer. Plastleker skal byttes ut med leker i andre materialer. Kanskje dette er noe dere kan gjøre på skolen din også? Det hadde vært ganske kult om klassen din ble skolens første plastfrie klasse!

Farlig for fugl i Frankrike

TEKST: Tor Bjarne Christensen / FOTO: Abiwarner, Istockphoto

En ferie på kysten av Frankrike, det høres fint ut! sier kanskje du. Men da kan du være glad for at du ikke er en storspove. Storspovene, som hver høst trekker ned til Frankrike, lever et farlig liv. Der er det nemlig jakt på storspove. Slik jakt burde ikke vært tillatt, for det blir stadig færre storspover. Det er en vakker vadefugl med lange bein og kjempelangt nebb. I 2019 er storspove årets fugl i Norge.

Fant hummer full av plast

TEKST: Tor Bjarne Christensen / FOTO: Mikhaylov, Istockphoto

Tenk deg at du skal spise, og så oppdager du at det er plast i maten din. Det opplevde Harald Ramfjord på nyttårsaften. Da han delte hummeren sin i to, drysset det ut flere biter av plast og gummi. Dessverre er det mange dyr som spiser plast. Vi kan hjelpe dem ved å bruke mindre plast og passe på at ikke noe av plasten vi bruker havner i naturen.

Full jubel – fossen er fri!

TEKST: Tor Bjarne Christensen / FOTO: Naturvernforbundet

Denne våren får alle naturelskere en fantastisk gave. Da blir Øysteseelva vernet. Det betyr at den fortsatt skal få renne fritt. Det blir ikke noe av det kraftverket som var planlagt i elva. Hvis du noen gang kommer forbi Øystese ved Hardangerfjorden i Hordaland, bør du stanse og ta turen opp til Ørredalsfossen. Vi lover, du kommer ikke til å angre.

Ungdommer streiker for klimaet

TEKST: Tor Bjarne Christensen / FOTO: Ivan George Chetwynd

Den siste tiden har tusenvis av ungdommer over hele verden streiket for klimaet. Ungdommene krever at det må gjøres mye mer for å stanse klimaendringene. Det var den svenske jenta Greta

Thunberg (16) som satt i gang det hele da hun streiket alene i fjor høst. Nå har aksjonen spredd seg til mange land, også til Norge. Den 22. mars er det planlagt skolestreik for klimaet over hele landet.

HVORDAN GJØR VI SPORT MER MILJØVENNLIG?

Ikke all sport er like miljøvennlig. Men heldigvis har vi begynt å gjøre noe med saken!

TEKST: Bjørn Erik Løken

Orientering er en miljøvennlig sport.

Mange idretter kan lett utøves i harmoni med naturen, som for eksempel løping, svømming, surfing og orientering. Andre idretter er åpenbart mer forurensende og miljøfiendtlige, som bilsport. De siste årene har det vært en del oppmerksomhet rundt miljøproblemer i idretten. Mange som har vært på idrettsstevner og -turneringer har sett hvor mye éngangsplast som brukes i disse sammenhengene. Noen idrettslag har begynt å selge kioskvarer med rabatt til de som har med egen kopp/fat/bestikk for å redusere forbruket av engangsplast. Også utbygging av skianlegg, svømmehaller

Det er ikke alle som mener at bruk av snøkanoner er særlig bra for miljøet.

og andre former for idrettsanlegg vil kunne føre til forurensing og at natur forsvinner.

De fleste som spiller fotball i Norge, spiller av og til på kunstgressbaner. Rundt omkring i Norge er det over 2000 kunstgressbaner, og hvert år forsvinner mange tonn gummikuler fra disse ut i naturen. Mange idrettslag, blant dem Odd, har installert granulatfangere i kummene rundt sine kunstgressbaner, for å sørge for at plast fra banene ikke havner i naturen og havet. Mye av platen fester seg på fotballschoene også, og det kan derfor være lurt å sette opp

Granulatfangere hjelper miljøet.

børstestasjoner ved banen, for å sikre at minst mulig havner ute i naturen. Klubben kan til og med søke om å få støtte til å lage en sånn stasjon via Sparebank 1 SMN.

Snømenn er i mange deler av landet snart en rødlistet art, men de stedene man har mye snø, kan vinteraktiviteter også føre til miljøproblemer. Enkelte typer skismøring, glidere og skirens inneholder stoffer som kan skade helsen vår. Heldigvis har de som bestemmer fått øynene opp for dette. Fra og med denne sesongen er det forbud mot bruk av fluorholdig skismøring i norsk langrenn for alle klasser til og med 16 år. Som privatpersoner bør man også velge miljøvennlig skismøring uten fluorløsninger. Tradisjonell voks eller klister, for eksempel rød, blå eller grønn Swix, inneholder ingen miljøskadelige stoffer og kan trygt brukes. Også smørefrie ski og felleski er gode alternativer.

MILJØVENNLIG SPORT:

■ Norges Idrettsforbund har laget en miljøhåndbok for norske idrettslag, med tips til hvordan de kan gjøre arrangementer mer miljøvennlige.

■ Det forskes på å finne et erstatningsstoff som kan brukes fremfor plastgranulat på kunstgressbaner.

■ Det amerikanske fotballaget Miami Hurricanes bruker drakter og utstyr delvis laget av plast som er samlet opp fra strender og havet. Flere utstyrsleverandører produserer utstyr laget av resirkulert plast som er plukket opp fra naturen. Kanskje norske idrettslag også kan bruke dette?

VISSTE DU AT...

...nordmenn har gått på ski i 6000 år?
Fra midten av 1800-tallet begynte folk å konkurrere på ski.

KILDE: NDLA.no

Nils: Jeg vil bli astronaut og reise til solen!
Læreren: Det kan du ikke, for der er det altfor varmt!
Nils: Neida, jeg skal selvfølgelig reise om natten!

Hva er forskjellen mellom en loppe og en elefant?

Svar: En elefant kan ha lopper, men en loppe kan ikke ha elefanter!

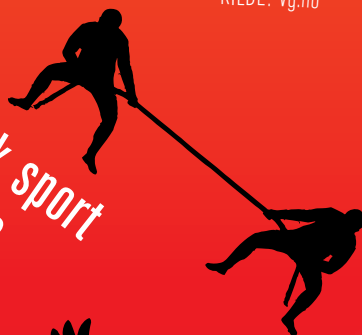
...gullmedaljene som brukes i OL inneholder svært lite rent gull? Sist gang gullmedaljene ble laget av rent gull var i OL i Stockholm i 1912.

KILDE: Vg.no

...tautrekking var en olympisk sport mellom 1900 og 1920?

KILDE: Historienet.no

Hva kan du holde i din høyre hånd, som du ikke kan holde i din venstre hånd?

Svar: Din venstre hånd.

Lille Per er ute og aker. Så krasjer han med et tre og utbryter: - Tre mot en er feigt!

...en viktig del av åpningsseremonien i OL var å slippe løs duer som et symbol på fred? Siste gang det ble brukt levende duer var under åpningen av OL i Barcelona i 1992. Årsaken var at under åpningsseremonien i OL i Seoul i Sør-Korea i 1988, både papir- og ballongduer. Senere har det blitt brukt fløy flere duer inn i OL-ilden og ble brent levende.

KILDE: Mediehuset Nettavisen AS

Hvor mange bokstaver er det i alfabetet?

Svar: Det er 9 bokstaver: A, L, F, A, B, E, T, E, og T.

Hvor miljøvennlig er ditt lokale idrettslag?

I dette oppdraget skal du etterforske om ditt lokale idrettslag er miljøsvin eller miljøhelter.

TEKST: Rasmus Norsted

Du er kanskje med i en fotballklubb, driver med turn eller engasjerer deg i andre idretter etter skoletid. Du har kanskje en lokal hall eller heier på et lag i nærheten av der du bor. Du er kanskje interessert i det sportslige, men har du noen gang tenkt på hvor miljøvennlige idrettslagene egentlig er?

En del fotballag søker om penger for å stoppe spredningen av gummigranulater (se side 7) fra kunstgressbaner. Har ditt lokale idrettslag gjort dette? Er klubben flink til å kildesortere? Reiser de på samlinger og konkurranser med buss og tog eller fly? Er utstyr og drakter laget av billige plasttekstiler eller er det tenkt på miljø? Brukes det mye engangsprodukter?

Får de tommelen opp eller ned hos deg? Dette må etterforskes!

Oppdraget kan du gjøre på forskjellige måter. Du kan sende en e-post eller snakke med de som driver klubben og be de fortelle om de miljøtiltakene de gjør. Eller du kan etterforske selv ved å se om du kan se spor av miljøsvin eller gode miljøtiltak.

Vi vil gjerne vite hvordan oppdraget gikk! Løs oppdraget på de Hemmelige sidene på miljoagentene.no, så får du et nytt kult merke på Min side.

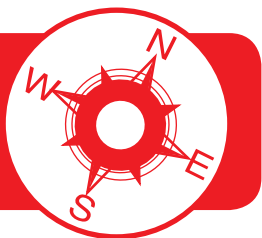
MILJØAGENTENE

BARNAS MILJØVERNORGANISASJON

UT I VERDEN

Hva skjer med miljøet ellers i verden?
Les om det her!

*Mange barn i
fattige land er
billig arbeids-
kraft for
fabrikkene.*

ARBEIDSKRAFT PÅ BILLIGSALG

Har du noen gang tenkt på hvor sportsutstyret ditt kommer fra? Har du tenkt på hvordan sportsbutikkene kan tjene penger på å selge en håndlaget fotball til 199 kroner eller en t-skjorte til under hundrelappen? Svaret kan ligge i billig arbeidskraft, vanskelige levekår og fattigdom.

TEKST: Rasmus Norsted

Miljøagentene har snakket med Nora Brønseth, som jobber i Fremtiden i Våre Hender. Hun har akkurat besøkt tekstilfabrikker i Bangladesh og møtt de som arbeider der. Hun kan fortelle om en arbeidshverdag som er ganske ulik den vi har i Norge.

– Mange jobber under arbeidsforhold vi aldri ville godtatt i Norge. Tekstilarbeidernes minstelønn er på cirka 530 kroner i måneden, uten overtid. De jobber mellom 8 og 12 timer om dagen, 6 dager i uka. Er de heldige får de dopauser, sier Nora.

Arbeidsforholdene på tekstilfabrikkene i Bangladesh er ikke ulike de vi finner i andre sør-asiatiske land med stor befolkning og mange som lever i fattigdom. I India, Pakistan og Kina jobber hele landsbyer med å lage billige saker til oss i vestlige land. Og det er mange kjente tekstilkjeder og sportsmerker vi kjenner her i Norge som benytter seg av slik arbeidskraft.

– Klesindustrien tjener mye på det som kalles «rask mote». Det sier seg selv at en fotballshorts til

Nora Brønseth jobber i Fremtiden i Våre Hender. Hun kan fortelle oss mye om hvordan det er å jobbe på en tekstilfabrikk i Bangladesh.

FOTO: Framtiden i Våre Hender

200 kr ikke gir særlig mye i lønn til tekstilarbeideren som har sydd den. Vi har tidligere regnet ut at av en t-skjorte til 150 kr får tekstilarbeideren 90 øre og klesmerket/butikken får 57 kroner, sier Nora.

Nora sier videre at det nytter veldig lite å klage på lønna. I det området hun besøkte i Bangladesh bor det nesten ni millioner mennesker. Hvis arbeiderne protesterer og krever høyere lønninger og tryggere fabrikker, står de i fare for å miste jobben. Og det er ikke vanskelig for fabrikkene å skaffe nye arbeidere. Mange godtar derfor arbeidsforholdene i frykt for å miste jobben.

Kvinnene på tekstilfabrikken i Bangladesh jobber hardt for at vi skal få billige klær.

FOTO: Nora Brønseth

Små hender – billig arbeidskraft

Nora vet ikke om hun var vitne til barnearbeid på tekstilfabrikkene fordi mange lyver på alderen, men samtidig vet vi at dette er noe som fortsatt skjer i mange land med mye fattigdom. Ifølge Redd Barna er det over 200 millioner barn rundt om i verden som må jobbe for å overleve eller for å hjelpe familien sin som lever i fattigdom. Resultatet blir at

barna må tas ut av skolen, og dermed blir det vanskeligere å få seg en utdanning videre og komme seg ut av den vanskelige situasjonen.

I sportsbransjen er det særlig håndlagde fotballer som knyttes til barnearbeid. Små hender er raske og kommer til flere steder enn store, og dessuten er barn billig arbeidskraft. Etter mange avsløringer på 1990- og 2000-tallet er det heldigvis mye som gjøres for at barnearbeid skal forsvinne fra sports- og klesindustrien, men det er fortsatt vanskelig å få full kontroll på hva som skjer i de enkelte landene.

Et eksempel på noen som går i riktig retning er sportsmerket Nike. Tidligere brukte de barnearbeid som billig arbeidskraft, men nå jobber de for mer bærekraft og åpenhet i bransjen. Det er vanskelig å si om dette kun er for å få et bedre rykte, eller om de faktisk bryr seg om arbeiderne. Men det viser i hvert fall at vi som forbrukere har mye makt og at vi kan påvirke i riktig retning ved å legge press på bransjen. Det kommer også flere og flere avtaler på plass mellom myndigheter i utviklingsland, bransjen og internasjonale organer. Der forplikter landene seg til å gi arbeiderne flere rettigheter, og til å slutte med barnearbeid.

Hvordan kan vi hjelpe?

Vi har spurt Nora i Fremtiden i Våre Hender om hun har noen tips til oss som bor her i Norge, om hva vi kan gjøre for tekstilarbeidere i Bangladesh og i andre land. Hun sier at en boikott ikke er løsningen. Det vil bare slå tilbake på arbeiderne som mister jobben sin og får enda mindre penger å leve av.

– Vi foreslår heller at du som forbruker er med og legger press på kjedene, støtter etiske og miljøvennlige merker eller støtter organisasjoner eller andre som jobber for en mer etisk klesindustri, avslutter Nora.

Vil du kjøpe miljømerkede og etiske klær?
Her er merkene du bør se etter:

Jo flere som bryr seg, jo mindre urettferdighet

Mange store internasjonale organisasjoner jobber med å gi arbeidere i fattige land bedre rettigheter og avskaffe barnearbeid. Det er også flere og flere i bransjen som får øynene opp for at det ikke er særlig bra for eget rykte at klærne er laget av små barnehender eller at de på tekstilfabrikkene jobber under slavelignende arbeidsforhold.

SNART ER DET TID FOR BATTERIJAKTEN 2019

Visste du at vi hvert år kjøper over 2000 tonn batterier her i Norge? Det er ganske mye!

TEKST: Julie Vestgren Pettersen / FOTO: Ton Mangmee

Visste du også at batterier ikke skal kastes i vanlig søppel, men skal leveres til gjenvinning? Det visste du helt sikkert, for i Norge har vi faktisk blitt ganske flinke på dette. Nesten 4 av 5 husholdningsbatterier leveres tilbake til gjenvinning. Likevel vil vi at alle skal bli enda flinkere! Det er nettopp dette vi vil få til med Batterijakten.

Batterijakten er en klassekonkurranse for 4. trinn, hvor elevene skal konkurrere om å samle inn brukte batterier og om å løse ukesoppdrag. Ikke bare sørger man for at batteriene gjenvinnes i stedet for at de havner i søpla, eller enda verre – i naturen. Det er også noe som er morsomt for hele klassen å være med på!

Nå nærmer det seg nok en jakt sesong for alle nye batterijegere. I år er det Stian Sandø, som du sikkert kjenner fra Newton, som er ambassadør. Sammen med ham er miljøagentene Mille Cecilie og Emil, som begge to går i fjerdeklasse og skal være med på Batterijakten.

Klassen som vinner Batterijakten får 30.000 kr i premie! Det deles også ut store premier til klassene som kommer på andre og tredje plass. Underveis i konkurransen kårer vi dessuten vinnere av hvert ukesoppdrag.

Batterijakten er fra 11. – 31. mars.

Be læreren din gå inn på www.batterijakten.no og melde klassen på konkurransen der.

Går du i
FJERDEKLASSE
og har lyst til å bli med på
Batterijakten?
Ta med bladet ditt på skolen
og vis disse sidene til
læreren din!

BATTERIJAKTEN

JØAGENTENE

11.-31. mars

GOD JAKT!

Batterijakten arrangeres i samarbeid med Clas Ohlson, Varta og Batteriretur.

7 GRUNNER TIL Å PLOGGE

Plogging, hva er det? Plogging er rett og slett en kombinasjon av ordene jogging og «plocka upp» på svensk. Altså miljøvennlig jogging! Her har du syv grunner til å plogge, enten du er en mester i plogging eller helt nybegynner.

TEKST: Julie Vestgren Pettersen / FOTO: Arek Adeoye

1 Du redder miljøet...

Plast og søppel i naturen er et stort miljøproblem. Hvis du plukker opp litt hver gang du er ute og løper, gjør du en stor forskjell. Husk å kildesortere søppelet du plukker opp, om du har muligheten til det.

2 ...og du redder formen!

Ved å plukke opp søppel mens du er på løpetur, bruker du hele kroppen din. I tillegg glemmer du faktisk litt at du løper. Det er spesielt bra om du egentlig ikke er så glad i løpeturer fra før.

3 Det er morsomt

Gjør det til en konkurranse! Hvem plukker opp mest søppel på løpeturen?

4 Det er sosialt

Ta med deg hele familien din eller vennene dine på ploggetur! Ikke bare er det hyggelig å gjøre noe sammen, det føles ekstra bra at man er med på å redde jorda på samme tid!

5 Du får være ute i friluft

En tur ut i naturen er bra for både kropp og sjel. Om vi plukker opp det vi ser av søppel, er det bra for naturen og alt som lever der også!

6 Du kan plogge hvor som helst...

Enten du er i en by, i skogen, langs kysten, på fjellet eller på landet. Plogge kan du gjøre hvor som helst, for det er som regel alltid litt søppel på bakken i de områdene det bor mennesker.

7 ...og når som helst!

Kanskje du uansett skal løpe til trening, skal på løpetur med idrettslaget ditt eller bare har litt dårlig tid når du skal på skolen og må løpe hele veien? Om du alltid har en søppepose og et par hansker på lur, kan du plukke opp det du finner på veien.

OG FORRESTEN: Husk på trafikksikkerhet når du er ute og løper. Se deg alltid for når du skal over veien og bruk refleks og hodelykt når det er mørkt. Vær forsiktig med knust glass og andre skarpe ting. Ta heller med deg en voksen tilbake til der søppelet ligger og få hjelp til å plukke det opp.

4 AKTIVITETER DU KAN GJØRE UTE I NATUREN

Det er moro å leke ute i naturen! Dessuten får du masse frisk luft. Her får du tips til fire artige leker som kan utføres utendørs.

KILDE: Miljøagentenes Idébank / BAKGRUNNSFOTO: Chesapeake Bay Program, Flickr

NÆRGJEMSEL

Sted: Skog, et litt småkupert sted med busker, eller hvor som helst der det er mulig å gjemme seg

Årstid: Hele året

Utstyr: Ingenting

Slik gjør dere: I denne gjemsel-leken er det om å gjøre å gjemme seg nærmest mulig den som står uten å bli sett. Den som klarer det, får stå neste gang.

Erle står, og hun teller høyt og sakte til 10 mens hun holder seg for øynene. De andre løper og gjemmer seg så nærme som mulig. Når Erle leter, kan hun ikke bevege seg vekk fra den steinen / stedet hvor hun stod og telte. Men hun kan snu seg rundt, stå på tærne, bøye seg ned og stå på ett ben. Hun

får øye på Mikkel og roper på ham, og Mikkel kommer fram. Hun får øye på noen flere, og roper på dem. Til slutt kan hun ikke se flere, men hun vet at de er der, så hun roper "Fritt fram!". Resten av deltagerne reiser seg opp eller tar et skritt til siden slik at Erle kan se dem. Erle ser seg rundt og avgjør at Leon har greid å gjemme seg nærmest Erle uten å bli sett. Derfor får han stå i neste runde. Leken varer så lenge man vil, den kan også lekes i mørket, både med og uten lykt.

Her får dere lære å ligge stille som et dyr som gjemmer seg, og dere trener tolmodigheten. Dere får også et lite innblikk i hvor mange gjemme-plasser dyrene har i skogen.

FØLG TAUET

Sted: Skog

Årstid: Hele året

Utstyr: Et langt, litt kraftig tau (minst 20 meter), og skjerv til å ha for øynene

Slik gjør dere: Tauet trekkes mellom flere trær. Fest tauet i hver ende, for eksempel ved å knytte det fast. Ta på bind for øynene og ta tak i tauet.

Deretter følger dere tauet fra den ene enden til den andre. For å teste ut forskjellige landskaper, kan dere først gjøre dette i et flatt landskap. Deretter kan dere prøve dere i et mer kupert landskap. Eller dere kan veksle mellom områder med bare store trær og områder med busker og småtrær.

I denne leken får dere ikke bruke øynene. Men det gjør at dere trener opp de andre sansene, som dere er nødt til å ta i bruk siden øynene er lukket!

**LEK MER
UTENDØRS!**

BYTT TRE

Sted: Trær, skog

Årstid: Hele året

Utstyr: Skjerf eller tau til å markere trær

Slik gjør dere: Ta med dere et skjerf/tau til hvert deres tre og knytt det rundt treet. En av dere må være lederen som styrer leken.

Lederen fjerner skjerfet på et av trærne før leken begynner. Så roper han "Bytt tre!" og deltagerne må da løpe bort til et annet tre som er markert med et skjerf. Det kan bare være en person ved hvert tre og alle må bytte tre. Den som ikke finner et ledig tre må stå i midten og hjelpe lederen resten av leken. Et skjerf fjernes for hver runde, akkurat som i stolleken. Leken har to vinnere – de to som er igjen til slutt!

HESTEVEDDELØP

Sted: Åpen skog eller slette

Årstid: Hele året

Utstyr: Ingenting

Slik gjør dere: Dere samler dere i ring, tett sammen og lett bøyd i knærne. Dere er veddeløpshester som skal i løp. En er lederen og lager historien. Lederen forteller når dere kommer til hinder, kommer i mål og så videre. Deltagerne følger bevegelsene til lederen. Ellers er det fri fantasi på alt, det er opp til dere hvordan dere vil gjennomføre leken. Her er eksempler på noen koder med bevegelser:

Å gå: Klappe lett på knærne.

Å løpe: Klappe fort og hardt på knærne.

Venstresving: Hyle og lene seg mot høyre og tilbake.

Hinder: Rope og strekke seg opp (armene over hodet, gjerne hoppe).

Vannhinder: Sette seg på huk og si "boblebobleboble"

Trebro: Si "aaaaaaa" og slå seg på brystet.

Å passere konkurrent: Si "HAH!" og gi en knyttet neve til en liksom konkurrent.

Hilse på publikum: To armer i været og rope "Yeah yeah!".

Før dere kommer til mål, må dere løpe opp oppløpssiden. Da setter dere opp tempoet i klappingen/løpingen. Når dere kommer i mål, løfter dere armene i været og roper "Mååå!!"

NEBBDYR

Dette pattedyret legger egg, har hale som en bever og et stort nebb foran på hodet. Er nebbdyret det rareste dyret i verden?

KILDER: iucnredlist.org, www.panda.org, iucnredlist.org, nationalgeographic.com

I tillegg lager nebbdyrhannen gift, noe svært få pattedyr gjør. Hannen bruker giften til å forsvare reviret sitt mot andre hanner. Det sies at vitenskapsmennene klødde seg i hodet da de oppdaget nebbdyret, for det var ikke helt enkelt å finne ut av hvilket dyr det var.

I dag vet vi at nebbdyret tilhører en bitteliten orden av pattedyr som kalles kloakkdyr. Kloakkdirene er de eneste pattedyrene som legger egg. Nebbdyrhannen graver lange ganger i elvebredden, med en liten hule helt innerst. Der legger hun eggene sine, som klekkes etter 8-10 dager. Ungene får melk av moren og forlater hulen etter rundt 4 måneder.

Ellers har nebbdyret pels, som mange andre pattedyr. Det har svømmehud på beina og beveger seg lett gjennom vannet. Nebbet brukes til å grave frem godbiter som muslinger og snegler fra

elvbunnen. I halen lagres fett til magrere tider.

Nebbdyret holder til i skogene i Australia og Tasmania og er en art som er nær truet. Det lever mye av livet sitt i dammer og elver, og er derfor sårbar for vannforurensing og tørke. Nebbdyret er fredet, men vi må fortsatt passe på at vi ikke forstyrrer leveområdene til nebbdyret for mye.

Babynebbdyr!

FOTO: NSW DPI, Flickr

FOTO: Darren Puttock, Flickr

Nebbdyret har svømmehud på beina.

FOTO: Niall Kennedy, Flickr

Nebbdyret lever store deler av livet i vann.

FOTO: Klaus, Flickr

LOKALLAGS NYTT

TEKST: Bjørn Erik Løken

Hva skjer i lokallagene? Les siste nytt her!

Miljøagentene hadde det gøy på hundekjøring på Aspåsen gård!

1. Miljøagentene i Meråker og Stjørdal besøkte Aspåsen Gård

Miljøagentene i Meråker og Stjørdal hadde en fantastisk vinterdag på Aspåsen Gård og Husky, hvor de kjørte hundeslede både med vanlig slede – og med rattkjelke!

2. Miljøagentene på Lier hadde stand på Barnas Miljødag

Miljøagentene på Lier hadde stand på Barnas Miljødag i Drammen, og vervet mange nye medlemmer

fra hele Buskerud. De stilte med quiz med fine premier, kjeks og tegnebord. Der kunne barn som

kom til standen lage ønskelister for miljøet og tegne fisker til å pynte standen med.

3. Byttedag i Spydeberg

Miljøagentene på Spydeberg hadde sitt fjerde årlige byttemarked i desember, og både klær, bøker og

leker byttet eiere og fikk et nytt liv i nytt hjem. Mer enn 40 personer var innom, og det er ny rekord!

4. Årsmøte på Veitvet

Lokallaget på Veitvet har hatt årsmøte. 16 miljøagenter spiste god mat fra Drabanten, godkjente årsregnskap, aktivitetssplan for våren og valgte nytt styre. Etter årsmøtet hadde de byttekveld der de byttet leker og klær med hverandre.

6. Juleverksted i Bodø

Skapergleden var stor da Miljøagentene i Bodø var samlet på Kreativt gjenbrukssenter og hadde gaveverksted i desember. Både små og store fikk testet ut sine kreative evner!

5. Miljøagenter på hundekjøring!

Etter endt årsmøte i januar dro Athine og Anna og resten av Miljøagentene i Alta på hundekjøring. De lærte å sette hundene i spannet, og fikk en fantastisk opplevelse da de kjørte under stjernehimmel og nordlys!

**VIL DU AT VI SKAL PRESENTERE
DITT LOKALLAG?**

Eller har ditt lokallag gjort noe spesielt i det siste som du vil at vi skal skrive om i bladet?

Send en mail til:
post@miljoagentene.no

MINIAGENTENE – FOR DE MINSTE!

MILJØVENNLIG SPORT?

Hvilken av disse sportene er den minst miljøvennlige?

Riktig svar står på side 33.

LANGRENN

FOTO: WikedKentaur, Wikimedia Commons

RALLY

FOTO: Leonid Mamchenkov, Wikimedia Commons

JOGGING

FOTO: Ed Yourdon, Wikimedia Commons

SURFING

FOTO: Duncan Rawlinson, Wikimedia Commons

TELL FOTBALLER

Hvor mange steder i bladet finner du denne fotballen?
Tell med denne også.

Send inn svaret til post@miljoagentene.no, eller fyll ut svarkupongen bak i bladet.

Da kan du vinne en Miljøagent-T-skjorte!

Svarfrist: 5. april 2019

BARNAS KLIMAPANEL 2019

TEKST: Bjørn Erik Løken / FOTO: Håkon Borg

I januar ble det gjennomført valg av nytt Barnas Klimapanel. 17 miljøagenter stilte til valg og de åtte som fikk mest stemmer ble valgt inn i panelet. Her er de heldige som skal representere barns meninger om klima og miljø i 2019:

AGNES (13 år)

Agnes kommer fra Nes-odden. Hun ble valgt inn i Barnas Klimapanel i 2018. Hun har vært en aktiv spesialagent i mange år og ønsker å påvirke politikere til å høre på barn og ta valg for fremtiden. Et stort ønske for Agnes er å nå ut til barn i andre land og skape et internasjonalt Barnas Klimapanel.

BRAGE (12 år)

Brage har vært miljøagent i sju år. Han kommer fra Pasvik i Finnmark og mener det er viktig at de voksne hører barns meninger. Det er tross alt barna som skal bo her om 20 og 30 og 40 år, så da er det veldig urettferdig at de voksne bare sier at sånn skal det være, uten å engang ha hørt på barna.

FOTO: Gert Hognert

PENELOPE (14 år)

Penelope kommer fra Oslo. Hun har vært med i Barnas Klimapanel i to år. Penelope er svært miljøengasjert og var leder for panelet i 2018. Hun vil at barnas stemme skal bli enda mer hørt og at Barnas Klimapanel kan fortsette å påvirke politikere til å ta riktige miljøvalg for fremtiden.

PETER (11 år)

Peter kommer fra Billingstad i Akershus. Han har vært miljøagent i ett og et halvt år. Han vil at verdens ledere skal høre på barna. Han ønsker at barn skal utgjøre en forskjell. Han ønsker å få politikere til å gjøre det lettere for folk å være miljøvennlige.

SAMUEL (11 år)

Samuel kommer fra Kjølisdalen i Sogn og Fjordane, hvor han er leder av lokallaget. Han har vært miljøagent i to år. Han er opptatt av miljøet, og vil fortelle enda flere om dette, slik at flere kan bli miljøbevisste. Han mener at man kan utrette mye når man står sammen.

TORA (12 år)

Tora kommer fra Oslo. Hun vil gjerne være en stemme som representerer norske barn når vi skal gå fra prat til handling i arbeidet for klimaet. Hun mener at Norge må gå foran og vi må ta et ansvar for klimaet. Hun vil mase på politikerne og si ifra om at vi må gjøre noe! Hun er veldig glad i kloden og hun vil gjøre noe for å redde den!

ULRIK (10 år)

Ulrik har tidligere vært frontfigur for Batterijakten. Han kommer fra Kråkerøy i Fredrikstad. Som medlem i Barnas Klimapanel ønsker han å utgjøre en forskjell. Han ønsker å påvirke politikere og andre ledere i verden til å gjøre en enda bedre jobb for klima og miljøet. Han mener det er viktig at de ikke bare prater, de må handle nå!

UNA (12 år)

Una kommer fra Vanvikan utenfor Trondheim. I 2019 ønsker hun at Barnas Klimapanel skal få de som styrer i verden til å ta FNs klimarapport på alvor. Hun vil at alle barn skal få en fin framtid, og at vi stopper utryddelsen av dyr og planter! Derfor må vi gjøre noe med klimaproblemene NÅ!

ARONS REISEBREV FRA KLIMAFORHANDLINGENE

Barnas klimapanel dro til Katowice i Polen for å delta på det 24. årlige klimatoppmøtet som blir arrangert av FN, kalt UNFCCC Cop24. Dit dro vi for å formidle barns meninger og innspill til politikere, forskere og beslutningstakere.

Det var tydelig at mange av de voksne på klimatoppmøtet ønsket å lytte til barnas meninger. Vi prøvde også å dele ut rapporten vår, som forteller om hvilke klimasaker norske barn synes

er viktigst, til flest mulig. Vi hadde også møter med Ola Elvestuen (Norges klima- og miljøminister), FNs klimapanel, forskere fra Bangladesh, Stortingets energi- og miljøkomite og delegater fra forskjellige land. På torsdagen ble vi også fulgt av Eivind Molde fra NRK, som lagde en reportasje som ble vist på nyhetene samme kveld.

Aron var med i Barnas Klimapanel i 2017 og 2018.

FOTO: Gjert Hognert

IPCC: På onsdag møtte vi noen av forskerne fra FNs klimapanel. Til dem gav vi rapporten vår og fortalte hva norske barn mente og hvorfor det er så viktig å høre på hva barna har å si. Det var spennende å høre om global oppvarming fra noen som virkelig vet hva de snakker om. Vi fikk også den nyeste rapporten deres, der de fortalte om akkurat hvor store konsekvensene kommer til å være om vi ikke klarer å nå 1,5 graders målet.

Stortingets energi- og miljøkomite: Vi har også møtt noen norske stortingspolitikere på turen. På onsdag møtte vi Energi- og miljøkomiteen fra stortinget. Vi overrakte rapporten vår og diskuterte hva som skjedde på klimatoppmøtet og om de synes Norge gjorde nok. De mente at Norge gjorde mye bra for miljøet, men kunne gjort enda mer. De var også veldig positive til å høre hva barn mente.

Aron og resten av Barnas Klimapanel på Klimaforhandlingene i Polen.

FOTO: Rasmus Norsted

Ola Elvestuen: På torsdag møtte vi Norges klima- og miljøminister, Ola Elvestuen. Vi overrakte rapporten vår og snakket om hvordan det gikk på klimatoppmøtet og om han trodde at vi kom til å nå målene som ble satt. Det var vanskelig å forstå hva han faktisk mente om temaene ettersom han snakket flytende «politikerspråk» med mange ord og lite innhold. Det var allikevel spennende å høre litt om hvordan forhandlingene foregikk.

Al Gore: På torsdag fikk vi gitt fra oss rapporten vår til den tidligere visepresidenten i USA, Al Gore, før han skulle snakke på den indonesiske paviljongen. Han takket for rapporten og ba oss om å fortsette med det gode arbeidet.

Hilsen miljøagent Aron

BLI MILJØJOURNALIST!

Send en e-post til post@miljoagentene.no. Da får du et nytt oppdrag før hver utgave av Miljøagentrapporten.

OPPSLAGSTAVLA

MILJØTIPS: Send e-post!

Ved å spare papir, sparer vi også trær som er med på å gi oss ren luft.

Hvis du sender e-post i stedet for brev, sparer du papir. Og når vi bruker mindre papir, trenger vi ikke hugge så mye skog. Trærne er viktige for å lage ren luft. De lager nemlig oksygen som vi trenger i lufta vi puster inn. Så når vi sender en e-post i stedet for å sende et brev av papir, hjelper vi faktisk til med å holde lufta ren!

HOT OR NOT

Batterijakten!

Fra 11. til 31. mars er det Batterijakten! Går du i fjerdeklasse? Bla tilbake til side 14 og finn ut hvordan du og klassen din kan delta!

Oljeboring

Mikroplast

Tomgangskjøring

Skitur med apelsin og kakao

Bygge snøhule

Miljøvennlig skismøring

Å kaste brukte batterier i vanlig søppel

Hvis du kaster batterier i vanlig søppel, kan det gjøre skade på miljøet. Alle batterier skal leveres inn til gjenvinning!

RØDLISTA: ELVEMUSLING

KILDE: Artsdatabanken
FOTO: Joel Berglund, Wikimedia Commons

Over halvparten av alle elvemuslingene som finnes i Europa bor i Norge!

Elvemuslingen blir rundt 7-15 cm stor. Skallet er mørkebrunt og beskytter de indre myke kroppsdelene. Noen få elvemuslinger lager perler inne i skjellet sitt, og det kan ta flere tiår å lage dem. Før elvemuslingene får skjell, er de små larver, og da lever de på gjellene hos laks eller ørret i 10-12 måneder. Elvemuslingen kan bli over 200 år gammel! Og den er viktig for økosystemet, for den renser og klarer vannet den lever i.

Den finnes i elver og bekker i lavlandet over mesteparten av Norge, men arten sliter med å formere seg. Det har blitt færre og færre elvemuslinger etter år 1900 og det er særlig på Sørlandet at bestanden har blitt mindre. I dag finnes det mest elvemusling i Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag og Nordland fylker. Arten står som sårbar på den norske rødlista.

Nasjonal rødliste er en liste over dyr og planter i Norge som er trua av utryddelse eller er veldig sjeldne.

STIAN SANDØ

FOTO: Ton Mangmee

Stian Sandø har vært programleder i vitenskapsprogrammet Newton på NrK, og har også vært med i Farmen Kjendis. Han er halvt malaysisk og halvt norsk og er skikkelig interessert i teknologi. Denne våren er han ambassadør for Batterijakten!

Hva er det kuleste med å være programleder?

– At man kan være den personen som får andre til å lære noe nytt. Det er ganske gøy! Det er spesielt fint å lære bort stoff om miljøproblemer.

Hvorfor vil du være med på Batterijakten?

– Jeg tror veldig mange bare kaster batterier uten å tenke seg om. Når man er med på Batterijakten påvirker vi folk til å ikke kaste batterier i søpla.

Hvorfor er det bra at barn engasjerer seg i miljøet?

– Jeg tror barn er åpne for å lære ting, og at de ser verden klarere enn de voksne. Barn kan også påvirke de voksne og er viktige for å redde verden.

Hva gjør du selv for miljøet?

– Jeg har slutta å ta fly og tar bare tog. Og så prøver jeg å snakke mest mulig om det til andre!

Er du glad i å være ute i naturen?

– Ja. Jeg dro til Delhi i India, en av verdens mest forurensede byer. Etter at jeg kom tilbake derfra, har jeg satt veldig pris på

den norske naturen. For Norge har faktisk ganske ren natur! Og hvis man liker naturen så gidder man ikke ødelegge den!

Hva er ditt beste miljøtips?

– Snakk om miljøvern!

Har du noen tips og triks til årets batterijegere?

– Ring på mange dører! Og mas, hehe!

Har du en hilsen til miljøagentene?

– Jeg synes dere gjør en veldig bra jobb ved bare det at dere er miljøagenter. Stå på!

Emil, Stian og Mille Cecilie er klare for Batterijakten.

FOTO: Ton Mangmee

SKULESTREIK!

I fjor bestemte den svenske jenta Greta Thunberg seg for å begynne med ein ny type protest: Skulestreik. For å sette fokus på at dei vaksne politikarane ikkje tok miljøet på alvor, nekta ho å gå på skulen og sette seg i staden utanfor det svenske Stortinget for å protestere.

TEKST: Gaute Eiterjord, leiar i Natur og Ungdom

Som Greta sa var det vel ikkje nokon vits i at ho gjekk på skulen for å studere for framtida, når politikarane ikkje tok framtida hennar på alvor? Greta sin skulestreik varte i fleire veker, og no arrangerer ho streik kvar fredag. Denne streiken har spreidd seg til fleire land. I fjor haust arrang-

erte Natur og Ungdom skulestreik 11 forskjellige plassar i landet, og 1000 elevar deltok.

No mobiliserer me til ein ny skulestreik 22. mars. Då er det berre å bli med! Fleire elevar rundt omkring har allereie fått med lærarar på at det er greitt å droppe skulen

Gaute på skulestreik for klimaet, utanfor Stortinget, hausten 2018.

FOTO: Eirin Torgersen/Natur og Ungdom

ein dag for å dra og aksjonere for miljøet. Når så mange unge over heile landet viser at me bryr oss så mykje om miljøet at me er villige til å droppe skulen ein dag, blir politikarane nødt til å høre på krava våre. Vi krev at politikarane lar olja ligge, satsar på fornybar energi og tar vare på naturen vår!

Natur og Ungdom på skulestreik for klimaet.

FOTO: Eirin Torgersen/Natur og Ungdom

LØSNINGER

PÅ PREMIEOPPGAVENE I MILJØ-
AGENTRAPPORTEN NR 5 2018

PREMIEOPPGAVE 1 - KRYSSORD

Løsningsordet er: Gavepapir

PREMIEOPPGAVE 2 - SANT ELLER USANT?

1. Sant	2. Sant
3. Usant	4. Usant
5. Sant	6. Usant
7. Sant	8. Usant

PREMIEOPPGAVE 3 - HVA HETER FLAGGERMUSARTENE?

1. Trollflaggermus 2. Tusseflaggermus 3. Storflaggermus

VINNERE:

Johannes Nordfjellmark, 7 år, fra Flatanger
Live Mælum, 11 år, fra Drammen

GRATULERER!

LØSNING

PÅ MINIAGENTOPPGAVEN SIDE 25

Denne er minst miljøvennlig:

Neste utgave av
Miljøagentrapporten
kommer ut i april!

TEMA:
FUGLER

PREMIEOPPGAVER

1

SVARFRIST:
5. april 2019

Send inn svaret til:
post@miljoagentene.no
eller fyll ut slippen på neste
side og send i posten.
LYKKE TIL!

PREMIEOPPGAVE

1

KRYSSORD!

Fyll inn riktig ord i kryssordet. Stokk så om på bokstavene i de gule rutene, da kommer du frem til noe som er bra for miljøet!

IKKE BYTTEDYR		BRUKE ØYNENE		LITEN GRØNNSAK	BLANDING AV HVIT OG SVART
		HA HA			
		LYS			
TIPPER					
MANGE HUS			OPPÅ		
		10 KM			
		KROPPSDEL			
MUSIKK-TYPE			DYR MED FJÆR		
				LANG FISK	
				ETTER D	
KROPPS-ØVING		HOVDYR			

PREMIEOPPGAVE

2

SANT ELLER USANT?

Kryss av for om du tror påstanden er sann eller usann. Leser du gjennom bladet, finner du svar på det meste!

1	Storspoven er en vadefugl	SANT	USANT
		☐	☐
2	Tautrekking var en olympisk sport	SANT	USANT
		☐	☐
3	Det finnes ikke barnarbeid	SANT	USANT
		☐	☐
4	Batterijakten er i juni	SANT	USANT
		☐	☐
5	Plogging er miljøvennlig jogging	SANT	USANT
		☐	☐
6	Nebbdyret legger ikke egg	SANT	USANT
		☐	☐
7	Elvemuslingen kan bli over 200 år	SANT	USANT
		☐	☐
8	Stian Sandø er ambassadør for Batterijakten	SANT	USANT
		☐	☐

SVAR: _____

RØDLISTEDYR

Alle disse tre dyreartene står oppført som *kritisk truet* eller *nær truet* på den norske rødlista. Hva heter artene? Stokk om på bokstavene og finn det ut!

KROMDAFS

ETOKSLTSN

MERLOTRSANSADA

Fyll ut kupongen og send den inn, så er du med i trekningen av en drone og en miljøagent-t-skjorte!

Svarfrist: 5. april 2019.

Premieoppgave 1 - kryssord:

Løsningsordet er: .....

Premieoppgave 2 - sant eller usant:

1: _____ 2: _____ 3: _____ 4: _____
5: _____ 6: _____ 7: _____ 8: _____

Premieoppgave 3 - Hva heter dyreartene?

1. Arten heter: _____
2. Arten heter: _____
3. Arten heter: _____

Miniagentoppgave

Det er _____ fotballer i bladet.
_____

Fornavn:.....

Etternavn:.....

Adresse:.....

Postnummer og sted:.....

Mobil:.....Alder:.....

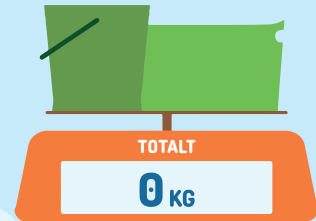
posten

ADRESSATEN
BETALER
FOR SENDING
I NORGE

DISTRIBUERES AV
POSTEN NORGE

Til:
MILJØAGENTENE
Svarsending 0235
0090 Oslo

BATTERIJAKTEN MILJØAGENTENE

ER DU FJERDEKLASSING? VIS DETTE TIL LÆREREN DIN!

Miljøagentene arrangerer Batterijakten fra 11. til 31. mars 2019, og alle fjerdeklasser i landet kan delta. I 2018 samlet vi inn 111 tonn batterier! Alle klasser som deltar får diplom, og de som blir landets beste batterijegere får en fantastisk premie til hele klassen!

Les mer på batterijakten.no

BATTERIJAKTEN ER ET SAMARBEID MELLOM MILJØAGENTENE OG

clas ohlson

BATTERIRETUR®

Vi gjenvinner batterier